

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quo tractatur de Ministro Sacramento Pœnitentiæ. Item de Sacramentis
Extrema Unctionis, & Ordinis

Bosco, Jean a

Lovanii, 1672

Concl. VII. Usus scientiæ sacramentalis, non ingratus pœnitenti (v. g. ostensio vultûs benignioris, declinatio insidiarum, studium casuum conscientiæ &c.) licet, secluso periculo revelationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73429)

quod totum diceret, se intrā Confessionem facere, quam quoad actum corrigendi & ob- jurgandi vult magis perficere, quia non satis reprehendit pro merito peccatorem; quod certē Confessionem redderet intolerabilem, & fideles omnes gravissimē scandalizarentur quasi de sigillo omnino violato. Hæc ille.

Huic tamen rationi (inquit Arriaga supra n. 49.) facile responderet Suarez, se, non nisi pro defectu præcedentis Confessionis supple- do, eam concedere licentiam, qualis v. g. esset, pœnitentiam imponere, monere de obligatio- ne restituendi &c. At postea ob nova peccata eum corrigere ac monere, non spectat ad Con- fessionem præcedentem; ideoque eâ occasione non posset loqui ampliùs de Confessione præ- cedente; nec indè lequi, fore, ut id per totam vitam liceat.

Sed contrā; non dicit Lugo: Ob nova pec- cata, sed; *Propter illa peccata*, scilicet quæ con- fessus fuit, supposito quod non satis ea repre- hendisset.

Hinc meliùs ad hoc argumentum respondet Dicastillo Disp. 12. n. 82. Quando oppositæ sententiæ Auctores dicunt, posse monere, non loquuntur de quovis defectu, qui tunc inter- venerit, quando Confessio fiebat; præsertim, si solùm fuerit omisio alicujus utilis quidem, sed non necessariæ advertentiæ aut instructio- nis; sed de defectu gravi, juxta prudentem æstimationem, & necessariò vitando à Con- fessario sub gravi obligatione id procurandi, ita ut si advertisset, debuisset non deesse in ea parte suo officio, aut si fortè sufficienter advertit, aut culpabiliter non expendit, aut omisit, gra- viter peccasset.

Atque, ut uno verbo dicam, loquuntur de iis casibus, in quibus, qui contra Suarium sentiunt, dicunt, etiam esse obligationem pe- tendi (si fieri moraliter possit) facultatem à pœnitente (quam etiam Suarius dicit esse pe- tendam) differt verò una sententia ab altera, quòd Suarii & Aliorum sententia doceat, peti- tà facultate, si neget pœnitens, adhuc etiam possit pergere Confessarius & monere; altera verò sententia docet, quod si neget, non debet ampliùs pergere; sed relinquere pœnitentem, quia obligationi suæ sic abundè satisfecit, & tantùm doleat de peccato à se commissò, quando administravit Sacramentum. Utraque ergo sententia admittit esse petendam faculta- tem à pœnitente.

Jam ergo quero ab Eminentissimo & Aliis nostræ communis sententiæ, an possit aut de- beat Confessarius per totam vitam ire ad pœ- nitentes, quos magis instruere potuisset, aut meliùs fuisset, si diutius instruxisset, aut etiam objurgasset & reprehendisset aut monuisset tempore, quo audivit illos confitentes, an, inquam, possit aut debeat ab iis postea per to- tam vitam petere facultatem illos monendi,

instruendi, objurgandi &c.

Procul dubio negabunt, sed dicent, tantùm debere fieri in casibus certis & gravibus, in quibus recta ratio & prudentia dicat, per tale medium esse occurrendum illi malo, juxta re- gulas generales pro diversitate materiæ, & alia- rum circumstantiarum. Hoc ergo ipsum respon- debunt oppositæ sententiæ Auctores, nempe in illis ipsis casibus, & non aliis, sufficere licen- tiam petitam, et si non obtentam. Non ergo sequitur (inquit præfatus Auctor) magis in una sententia, quàm in altera, semper & per to- tam vitam esse petendam facultatem, ut eâ concessâ vel negatâ procedendum sit ad eam admonitionem, vel ab illa abstinendum.

Igitur argumentum istud Lugonis parùm aut nihil probat; sed non ideo recedendum à communi sententia, quæ satis probatur ex ge- nerali illo principio; quòd Confessarius extra Confessionem non possit loqui, etiam cum ipso pœnitente, de auditis in Confessione, absque licentia. Jam autem licentia petita tan- tùm, & non obtenta, non est vera licentia, sed potiùs negatio licentiæ, nisi jus commune, aut particulare, consensum suppleat.

Et aliunde nullum hic est jus supplens, ne- que aliqua ratio sufficiens, ad excipiendum hunc casum à communi illo principio; præ- sertim accedente, ut supra dixi, communi sensu, seu æstimatione fracti sigilli; qui utri- que sensus & æstimatio in hac re est maximi momenti, & urgens motivum, ut homines ab- sterrantur à Confessione. Nam asperitatis, quæ est in præcepto hujus Sacramenti, ut est magnum lenimentum strictissimi observatio- nis sigilli, ita non parvum est terribulum, si sciant, modo prædicto posse Confessarium loqui. Ita Dicast. sup. n. 83. cum quo finio hanc Con- clusionem. Sequitur

CONCLUSIO VII.

Usus scientiæ sacramentalis, non ingratus pœnitenti (v. g. osten- sio vultus benignioris, declina- tio infidiarum, studium ca- sium conscientiæ &c.) licet, secluso periculo revelationis.

Ille usus dicitur gratus, seu non ingratus pœnitenti, qui nullo modo redundat in gravamen pœnitentis, sive ex quo non affici- tur pudore, aut aliquod aliud detrimentum patitur in fama, honore, divitiis &c. Hunc autem usum esse licitum, probatur; quia non reddit, per se loquendo, Confessionem odio- sam; immo quandoque magis appetibilem, ut

117.
Probat
communi
sententia.

118.
Quis usus
scientiæ sa-
cramen talis
dicitur gra-
tus pœni-
tenti.

114.
Respon-
sio Arriagæ

115.

116.
Alia respon-
sio Dicastil-
li.

116.
Argumen-
tum contra
sequentes
sententiam
communi-
tam.

fic loquar : quis enim non libenter confiteatur ei, qui post peractam Confessionem ostendit vultum benigniorem, & particularem affectum amicitiae ? Aut quis ægrè ferte potest, immo non magis appetit & desiderat studium casuum conscientiarum, quo ipse melius à Confessario dirigatur in statu animæ suæ ? Et verò declinationem insidiarum, ex qua ponitens nec rubore suffunditur, nec aliud lentit incommodum, Confessarius autem maximum commodum, quis non ex animo exoptet ? Ut proinde potius alliciat ad Confessionem, quàm ab ea avertat. Itaque tales actiones licitæ sunt, tamen si pœnitens cognosceret, eas procedere ex scientia confessionali, ut docet Lugo supra n. 102.

Probatur hic utrum esse licitum.

119. Obiectio.

Diluitur à Lugone.

Si objicias; talis actio est locutio indirecta de peccatis cum ipso pœnitente : ergo est contra sigillum.

Respondet Eminent. n. 103. omnem quidem revelationem, etiam indirectam, peccati vel Confessionem, esse contra sigillum, quia omnis hujusmodi revelatio, etiam considerata ut licite possibilis, reddit onerosam & difficilem Confessionem : non tamen omnem locutionem indirectam, quæ non fit revelatio, esse contra sigillum; sed illam, cujus licentia redderet difficilem & gravem Confessionem. Reddit autem eam gravem & difficilem omnis exprobratio peccati, etiam indirecta: item omnis usus in damnum pœnitentis, aut ei ingratus; non tamen reddit difficilem Confessionem, quod Confessarius possit ex tali noticia pœnitentem diligere, & peculiaribus benevolentia signis prosequi. Hæc ille.

120. Quando proprie revelatur Confessio.

Maldens.

Ex quo confestim colligitur, quare adiderim illam particulam in Conclusionem: *Secluso periculo revelationis*. Tunc autem proprie revelatur Confessio, quando alicui ejus noticia datur, qui antea eam non habebat: quod illicitum est, etiam si peccator id non curaret, vel etiam pridem mortuus esset, ut docet Maldensus supra c. 14. Quia licet hic aut ille non curet; alii tamen curant, & ita fieri posset, ut Confessarius revelaret Confessionem, existimans pœnitentem non curare, cum tamen oppido curaret; nisi ergo accedat expressa licentia, caveat sibi omnino ab hujusmodi revelatione directa vel indirecta.

Non licet post mortem pœnitentis peccata revelare.

121.

Et idem dicendum est de mortuo; quamvis enim mortuus non afficiatur aliquo pudore, nec ipsi amplius per hoc fiat Confessio onerosa; quia tamen etiam mortuis cura est de bono nomine, ita ut peccet vero peccato distractionis, qui ejus peccata occulta propalat, sine justa causa; merito viventes retraherentur & averterentur à Confessione, si post mortem liceret Confessionem revelare.

Ex dictis oritur quæstio: Aliqui condixerunt interficere Sacerdotem in tali nemore, qui Sacerdos cum eis est viator; unus ante in-

gressum nemoris pœnitet; & confitetur eidem Sacerdoti hoc peccatum; censet, quia Sacerdos possit non ingredi nemus, sed ab illis declinare, estò inde alii colligant, ipsum hoc facere ex scientia confessionali?

Respondet Scotus 4. dist. 21. q. 2. n. 20. *Potest dici, quod Sacerdos iste multiplicem occasionem potest habere non intrandi nemus, aliam ab ista malicia latronum sibi decreta; & ad minus multiplicem aliam potest cogitare, & dicere coram illis, utpote, volo hoc & illud facere, ad illum & illum locum declinare, antequam procedam ulterius. Et si ex tali occasione allegata videatur divertere, nec verbo nec facto revelat Confessionem. Si autem non possit ex aliqua occasione divertere, quin appareat illis aliis, quod propter Confessionem diverteret, & in hoc facto revelaret Confessionem; dicit quidam (Richardus præfati dist. 2. q. 2.) quod reveretur intrare, & si exponit se morti; hoc est, pro causa iusta, ut scilicet servet legem Dei de sigillo Confessionis, & per consequens si moritur; Martyr est.*

Sed aliter potest dici (ergo non loquitur hic Doctor omnino assertivè): quod facta possunt esse signa equivoca, quia diversimodè à diversis concepti possunt, ad hoc scilicet, vel ad illud factum; igitur non debet reputari revelativum Confessionis, nisi ex natura sua prodatur peccatum confessum; sed divertere à nemore, non sic ducit, quia si illi alii non fuissent prius collocati de illa interfectione, nunquam per hoc, quod ille diverteret, cognoscerent illum esse confessum de voluntate occidendi ipsum. Si tamen divertere, ex ratione sui est signum æquivocum in notitiam talis peccati confisi, duceret quoscunque in hoc, & istos, æquè si non fuissent collocati, sicut si fuissent collocati. Generaliter igitur dici potest, quod signum, quod est de se indifferens, ad hoc, quod est tale peccatum esse confessum, vel non esse, licet sit aliquibus magis signum determinatum ex aliquo supposito, non est signum revelativum Confessionis, nec per consequens simpliciter illicitum Confessori.

Hanc sententiam Coniunct. Disp. 9. de Sigillo Conf. n. 54. credit esse veriorē, saltem quando ex eo factio Sacerdotis nullum aliud notabile incommodum nascitur, nisi quod foetui colligent; Pœnitentem hoc peccatum esse confessum. Immo probabile videtur, inquit ille, Sacerdotem eo casu non modo posse, sed etiam teneri fugere mortem, præsertim quando agitur de consecrando & sumendo vino infecto veneno; quia & hoc fieret cum magna reverentia Sacramenti, & Sacerdos positive se occideret, quod illicitum est, quoties evitari potest.

Prorsus, inquit, illicitum est, quoties evitari potest; sed Adversarii contendunt, tali casu evitari non posse, causantes fractionem sigilli, seu revelationem Confessionis peccati in specie, scilicet conspirationis, quam Confessionem socii ignorabant, & ex illa fuga cognoscunt. Igitur tali casu non potest fugere, sed tenetur consecrare & sumere vinum veneno

infectum, non obstante manifesto periculo mortis & irreverentiâ, quæ aliàs fieret Sacramento, consecrando tale vinum sine justa causa, quia in aliis multis casibus necessitas excusat irreverentiam, & facit ut potius sit reverentia, quod aliàs foret irreverentia.

Deinde cum eo casu, ut suppono, sit ei moraliter impossibile abstinere ab eo potu, eum bibendo non censetur Sacerdos moraliter cooperari suæ neci; sed ob justam causam ac bonum finem facere aliquid, ex quo mors ejus sequitur, sicut facit is, qui suffodit hostilem turrim, cujus casu scit se obruendum.

Ita ipse Coninck supra excusat Sacerdotem à peccato propriæ occisionis, quando recusando vinum, daret rei ignavis occasionem suspicandi, pœnitentem miscuisse venenum.

Quomodo autem eum excusaret Lessius, docens lib. 2. de Just. & Jure c. 9. n. 25. qui venenum sumit, seipsum directè occidere; quomodo, inquam, hic Auctor excusaret talem Sacerdotem à peccato propriæ occisionis, relinquo Aliis dispiciendum: fortè dicendo, tali casu propriam occisionem esse licitam, tamquam minus peccatum, quod præeligendum, quando alterutrum est necessarium.

Vel certè cum Suario Disp. 33. Sect. 7. n. 7. In eo casu non est moralis occisio activa sui ipsius, quia non utitur Sacerdos in illo actu notitiâ Confessionis, sed scientiâ humanâ. Item non tenetur credere pœnitenti extra illud forum: nam licet Confessor debeat credere pœnitenti ad gubernandum illum, non verò ad gubernandum se, nec ad dirigendas actiones: ergo ex hac parte illa actio non est mala moraliter, nec obligatur ille Sacerdos ad non bibendum calicem propter dictum pœnitentis, nec etiam ad conservandam vitam fugiendo. Aliunde autem instat bonum Sacramenti, ratione cujus detrimentum corporalis vitæ postponendum est. Ita Suarius.

Sed hoc non satis capio (inquit Coninck sup.) Primò, quia non video, quomodo sine ullo probabili motivo sibi persuadere possit, pœnitentem mentiri, & nullum esse venenum in calice. Secundò, quia Confessarius, nisi ei evidenter de contrario constet, tenetur pœnitenti credere tam contra se, quam pro se dicenti; quomodo ergo sine ullo probabili argumento poterit credere, eum falsò confiteri, se fecisse illud peccatum, sive cum aliis venenum vino miscuisse? Hæc ille.

Quibus ego addo; impertinens esse ad hoc, ut occisio illa sit moralis, quâ scientiâ utatur, vel non utatur Sacerdos in illo actu; alioquin neque erit moralis occisio, tametsi posset non sumere calicem absque aliqua revelatione Confessionis. Probatur; quia non utitur scientiâ humanâ, sed solâ scientiâ confessionali, cum, ut supponitur, non sciat extra Confessionem, venenum fuisse mixtum, sed in sola Confessio-

ne. Puto autem, quòd Suarius non admitte- ret illam Consequentiam.

Aliud ergo est, exponere se periculo mortis, quod in multis casibus licet, immo quandoque obligatorium est; adeoque non dubito, quin etiam liceat, immo obligatorium sit, quando alioquin sigillum foret revelandum; aliud verò est, directè seipsum occidere, quod nullo casu licet, secusâ divinâ dispensatione.

An autem sumere venenum, sit directè seipsum occidere, disputari posset. Lessius supra affirmat: quia qui venenum sumit, intromittit rem, quæ non minùs directè extinguit, quam ignis vel gladius vel plumbum liquidum. Ita hic Auctor.

Sed oppositum probatur hæc ratione: sumptio ista ex se præcisè non infert mortem, sed retentio veneni; quæ non videtur inseparabiliter conjuncta, quia per antidotum posset fortassis liberari, nisi ab eo fumendo impediretur. Specialiter autem notandum in nostro casu, quòd mors, quæ sequitur, non intendatur, neque ut finis, neque ut medium; nam ut vitetur revelatio Confessionis, sufficit sumptio, tametsi per accidens mors impediatur.

Sed mittamus ista, & accedamus ad controversiam, quæ hic est propria, scilicet; an in casu proposito non sumptio calicis, vel deviatio aut declinatio consortii, sit reverà revelatio indirecta Confessionis, quando soli conspiratores possunt suspicari, quòd id fiat ex scientia confessionali.

Docet Scotus supra, id posse negari, quem sequitur Gabriel ibid. q. 1. a. 3. dub. 1. ad 4. Sylvest. Confessio 3. q. 19. Henriquez lib. 6. cap. 24. n. 5. citans Majorem, Palacios, Paludanum & Alios plurimos, quos sequitur Malderus supra cap. 14. Coninck sup. Tho. Tamb. l. 5. c. 6. n. 4. & novissimè Herincx Disp. 8. de Sigil. n. 42.

Oppositum tenent Suarez supra n. 6. Vasquez. q. 93. a. 4. dub. 10. n. 4. & Alii multi, quos sequitur Lugo Disp. 23. n. 110. Arriaga Disp. 46. n. 26. Dicast. Disp. 12. n. 157. & novissimè Bonæ Spei tract. 5. de Pœnit. Disp. 13. n. 57.

Probatur, inquit hic Auctor: quia (præterquam quòd fugâ suâ, aut non consecratione, virtualiter & interpretativè peccatum in Confessione auditum pœnitenti suo objiceret) conlociis significaret, alterum eorum esse tale peccatum confessum, & sic ejus Confessionem; non quidem in genere quasi diceret: Est mihi confessus, ut malè putat Herincx; sed illius peccati in particulari, propter quod fugeret &c. eis revelaret: atqui hoc est directè contra sigilli obligationem, haud secus quàm si Confessarius conlociis diceret; Socius vester mihi confessus est peccatum, propter quod scitis me fugere debere &c. ergo &c.

Respondetur; fugam illam nequidem significare

Aliud est exponere se periculo mortis, aliud directè seipsum occidere.

126. An sumere venenum sit directè seipsum occidere. Lessius.

127. An in casu proposito non sumptio calicis sit indirecta revelatio sigilli.

128. Probatur opinio affirmativa ex Bonæ Spei.

129.

Coninck.

124. Lessius.

Quomodo possit excusari in eo casu qui venenum sumit, seipsum occidere, quomodo, inquam, hic Auctor excusaret talem Sacerdotem à peccato propriæ occisionis, relinquo Aliis dispiciendum.

125. Contra dicitur arguit Coninck.

Ubi & Auctor.

Rejicitur
primò.

ficare Confessionem, multò minùs Confessionem illius peccati in particulari, propter quod fugeret. Probatur; quia potuit extra Confessionem accepisse notitiam conspirationis, ac proinde focii non suspicantur Confessionem illius conspirationis ex illa fuga, vel abstinètia à consecratione; sed quia viderunt focium confidentem, & aliunde sciunt illam conspirationem.

Unde si non vidissent focium confidentem, quis eorum diceret; *Sacerdos abstinètia à consecratione, quia novit, ex Confessione vinum veneno infectum?* Et consimiliter, nisi essent focii conspirationis, tametsi vidissent eum confidentem, numquam tamen ex illa fuga vel abstinètia possent colligere Confessionem peccati conspirationis.

Quid simile reperitur in illis verbis: *Socius vester mihi confessus est peccatum, propter quod scitis me fugere debere?* Nam per ista directissimè proditur Confessio focii, qui ipsum non viderunt confidentem, nec aliunde sciunt confessum; sed & ipsum peccatum conspirationis, aut simile confessum, etiam iis, qui aliunde non habent ejus notitiam, quod indubiè est contra obligationem sigilli.

130.
Rejicitur.

Alioquin quæro; quid si Sacerdos extra Confessionem noverit insidias paratas, nunquid quia unus sociorum aliis scientibus ei confitetur, non poterit amplius fugere, sicut potuisset, si non fuisset confessus? Communis sententia est, posse fugere.

Quæro rursum; Putas, quia talis Confessarius possit dicere confocis: *Socius vester mihi confessus est peccatum, propter quod scitis me fugere debere?* Scio, quia non putas. Ergo non bene argumentatur Bonæ Spei ab his verbis, ad fugam seu abstinètia à consecratione; cum hæc possit esse licita in aliquibus circumstantiis, in quibus tamen non licent ista verba absque violatione sigilli; scilicet, quando vel ante, vel post Confessionem, ab ipso pœnitente, vel ab alio, Confessarius accepit notitiam conspirationis.

Objicitur.

Omitto, fieri posse, ut jam Confessarius ex alio motivo decreverit fugere vel abstinere, antequam ex Confessione intelligat conspirationem, quis negaverit, audità Confessione posse eum fugere ex eodem motivo? Et quis affirmaverit, posse proferre ista verba?

131.
Occurritur
objectioni.

Nec obstat; quòd in casu proposito supponatur fugere vel abstinere ex notitia confessionali, & quòd focii suspicentur, quod à parte rei est; quia insuper requiritur, quòd actio Confessarii sit per se significativa illius notitiæ, ita ut saltè non planè temerariè alij possint suspicari, illam actionem procedere ex hac notitia. Jam autem ex illa fuga vel abstinètia non nisi planè temerariè suspicantur focii, Confessarium uti notitià confessionali; cum facilè possit habere notitiam extra Con-

fessionem, & nemo præsumendus sit violare sigillum, quando contrarium potest præsumi.

Dices; saltè ipse pœnitens novit, Confessarium non habere aliam notitiam; ergo potest rationabiliter præsumere ipsum uti tali notitià. Esto, quid tum, si nullum ei inde sequatur detrimentum? Neque enim locutio cum pœnitente semper est illicita, ut supra diximus ex Lugone; sed tunc ad summum, quando indè afficitur pudore, aut patitur aliquod aliud detrimentum; atqui fieri potest in hoc casu, ut nec pœnitens afficiatur pudore, nec patiatur aliud detrimentum; quia & ipse fugit cum Sacerdote, vel focii, quàmvis sciant aliquem ex ipsis confessum, nesciunt tamen quis fuerit; ergo tali causa sua fuga Sacerdos nullatenus objicit pœnitenti peccatum, auditum in Confessione, id est, loquitur cum pœnitente de peccato, auditò in Confessione, cum aliquo ejus incommodo.

Quid autem faciendum sit, si ex illa fuga, vel abstinètia à consecratione, pœnitens suffunderetur rubore, aut incurreret periculum vitæ, vel aliud incommodum, infra dicam. Priùs subscribo verba Mald. confirmata huic doctrinæ. Sic ait hic Auctor suprà.

Quàmvis sæpè ejusmodi casus potius sint metaphysici, quàm morales, & quàmdam dixerit semper prætexi dolo potest à Confessario alia causa sui discelsus; potest tamen, quòd hi impœnitentes viderint aliquos ex suis conspiratoribus Sacerdoti confidentes, quos in executione vident abesse, & simul Sacerdotem, cui insidiabantur, sese absentem; certissimo nihilominus, excusari Sacerdotem; quia hæc ejus actio nemini est onerosa, & non retrahit quemquam à Confessione, neque revolat Confessionem; præsertim cum, ut certè taceam, facilè suspicari possint hi latrones, etiam extra Confessionem amice ipsum motum esse hujus periculi, & ad fugam impulsam. Itaque talis in facto suo usus fuerit pœnitenti suo.

Accedit; quòd tales casus tam sint enormes & rari, ut indè nemo facile sit avertendus à Confessionis Sacramento; sed quilibet potius sit judicaturus, prudenter fecisse Confessarium, ut bene observat Nugnus in Supplem. c. 11. §. 1. a. 1. Scoti tamen ratio videtur paulò generatior, & posse in praxi interdum habere periculum: quàmvis enim ex eo solo, quòd Sacerdos facit, non coniciat audiens id, aut videns, peccatum confelsi, sed alio adminiculo, utatur; puto tamen, hoc non semper excusare, sed solum, quando Sacerdos utitur per Confessionem non sicut præjudicatum per Confessionem, quod habet tuendi propriam vitam, aut famam, & actus ejus per se nihil indicat de Confessione. Aliàs quando jus simile non est, vel actus per se determinatè cooperatur ad revelandum secretum, etiam si opus sit advertentium admi-

adminiculo; existimo quando coram talibus agit, teneri abstinere Sacerdotem à tali facto, prodituro Confessionem, ne Confessio fiat odiosa.

Quare non recipio, quod Adri. in 4. de hoc casu dicit, frustra in eo laborari, quia hic non ducit in notitiam criminis confessi Sacerdos, cum crimen isti socii prius satis noverint, verum in notitiam penitentia: hoc, inquam, non placet; quia non licet Confessario apud illos loqui de crimine penitentis, qui illud prius noverunt, neque potest de penitentia ejus loqui, quando ea conjunctam habet indicationem criminis. Hucusque Malderus.

135. Sed advertere debuisset ad ultima verba Scoti, supra relata: Non est signum revelativum Confessionis, nec per consequens simpliciter illicitum Confessori, id est, illicitum in omni prorsus casu, sicuti est illicita fractio sigilli. Igitur ratio Scoti solum probat, signum seu actum de se indifferentem, id est, qui per se nihil indicat de Confessione, simpliciter & propriè non esse illicitum sigilli, & ideo simpliciter non esse illicitum, sed aliquo casu posse cohonestari & esse licitum.

Quantum ad id, quod dicit Adrianus, & quod postea dixit Coninck supra n. 53. & Alii, ipsum secuti, nec ego recipio; sed dico; fugam, vel non consecrationem in casu proposito, aut significare Confessionem spirationis, aut certè nequidem significare ipsam Confessionem in genere.

136. Et quidem non significare Confessionem in genere supra dixi, & iterum dico; quia nisi vidissent eum confitentem, numquam ex fuga, aut non consecratione, suspicari fuissent, talem determinatè, Confessionem; quandoquidem extra Confessionem possit conspiratio detegi. Ergo Sacerdos suà fugà non significat, ipsum esse confessum, nec alii propterea suspicantur, eum confessum, sed quia oculis suis viderunt ipsum confitentem; & quàmvis Sacerdos non fugeret, equidem adhuc suspicari merito possent, ipsum confessum fuisse spirationem; cum sciant ipsum teneri ad hujusmodi Confessionem, & merito suspicari possint, eum voluisse ritè confiteri.

Ergo fuga Sacerdotis præcisè non significat Confessionem in genere; neque Confessionem spirationis. Quid igitur? Potius ipsa Confessio, oculis inspecta, significat Confessionem spirationis, ut proinde non tam Confessarius fugiens, quàm ipse penitens, confitens in eorum conspectu, censetur prodere suam spirationem seu Confessionem spirationis.

137. Interim si fuga aliquid significet, id erit Confessio spirationis; non enim propter Confessionem in genere fugit, sed propter Confessionem spirationis, seu propter con-

spirationem. Verumtamen cum Sacerdos possit fugere ob alias rationes, & possit fugere ob conspirationem, cognitam extra Confessionem; ut supra diximus; iterum dico, talem fugam, vel non consecrationem, non esse signum ex natura sua revelativum Confessionis, & ideo simpliciter non esse illicitam, sed licitam in casu proposito, quidquid dicat Bonæ Spei supra n. 59. ibi:

Nec certè probare possum id, quod post Tamburinum P. Herinx hic disp. 8. n. 42. docet: Simulato aliquo pretextu facere, seu omittere aliquid, ex quo alii, aliunde peccatum sciunt, sumant occasionem suspicandi peccatum esse confessum, esse licitum aliquando, immo non rarò debitum; cum, inquit, non sit ulla detectio, nec verbo nec facto exhibita. Quis hoc sibi persuadeat; cum fuga illa sit nata sequi revelationem istius peccati, uti boni appetitus naturam, nec verbum expressum consociis plus significaret; ac proinde ibi est detectio peccati facto expresso, & verbo impresso; ergo &c. Hæc ille.

Sed responsio patet ex dictis, videlicet, ibi non esse detectionem peccati, nec facto expresso, cum possit fugere ob alias rationes, vel ob revelationem factam extra Sacramentum; nec verbo impresso, quia verbum expressum plus significaret sociis, scilicet determinatè Confessionem istius peccati, ita ut etiam prius omnino illud ignorassent, jam haberent plenam & determinatam ejus notitiam, id est, jam scirent illud peccatum fuisse confessum à tali penitente.

Hoc bene notavit Lugo disp. 23. n. 110. experientiam tot seculorum ostendere, nunquam revelationem directam vel indirectam Confessionis fuisse necessariam, ad ea pericula fugienda; cum vel ex licentia penitentis, vel aliis modis, obviari iis facile possit absque fractioe sigilli. Hoc, inquam; bene notavit Eminent. Sed quod hic queritur, est; an unus ex illis modis sit, fugere vel non consecrare in casu proposito; & sententia Scoti videtur nobis satis probabilis, saltem, quando penitens indè nullam patitur damnum.

Sin autem propterea à confociis occidendus foret, Respondet Rēgius supra primò; valde laudabile fore, tali casu potius fortiter sustinere mortem, quàm penitentem illo periculo exponere. Respondet secundò; absolute tamen loquendo probabilius vidèri, Sacerdotem ad hoc non teneri; quia etiam laudabile sit vitam suam pro aliis exponere, tamen ad hoc non tenemur, nisi quando proximi æterna salus est in extremo periculo: aut quando quis ratione officii aut pacti singulariter ad illud obligatur, qualis hic nulla obligatio occurrit. Quare cum Sacerdos ita fugiendo non revelet sigillum, non video quare absolute obligetur non fugere. Ita Coninck.

Bonæ Spei improbat doctrinam P. Herinx.

138. Improbatio rejicitur.

Lugo.

139. Quid si penitens à consociis occidendus foret? Secundum Rēgius potest Sacerdos fugere.

T; Et

140.
Occurritur
objectioni.

Et occurrens communi objectioni, prosequitur n. 57. Quod autem per illam licentiam possint tales sicarii averti, ne in talibus circumstantiis suum factum confiteantur; cum hic casus, ut dixi, sit ferè metaphysicus, non sufficit, ut ideo possit dici Confessio reddi onerosa: aut ut Sacerdos ideo debeat subire mortem.

Probatur
à simili.

Sicut si quidam ex famulis heri hæretici, Sacerdoti, infcio domino, confiteretur, & postea dominus suspicans aliquem ex famulis suis ei confessum esse, nesciens tamen quis esset, minaretur Sacerdoti mortem, nisi eum aperiret; absolutè loquendo posset Sacerdos, si aliter non posset evadere mortem, nominare eum, qui sibi esset confessus, etiamsi sciret, eum postea à domino occidendum, & alios aliquando avertendos, ne in tali occasione confiterentur. Nam per hæc non redditur Confessio odiosa secundum se (quod cavet lex sigilli) sed solum prout facta in talibus circumstantiis: atque ita homines per ea non avertuntur simpliciter à Confessione, sed ne in talibus circumstantiis confiteantur; quæ longè diversa sunt. Hactenus Coninck.

141.
Responsio
Lugonis ad
simile.

Respondet autem ad hoc simile Lugo supra n. 114. ea difficultas non provenit ex Confessione, ut Confessio est; sed est communis omnibus operibus religiosis, quæ omnia odio habentur ab improbis, & afferunt secum pericula: omnes enim, qui volunt piè vivere, perfectionem patiuntur. Neque ideo oportuit, ob hanc difficultatem communem, imponere omnibus obligationem occultandi adeò strictam: quia difficultas hæc, & hæc pericula non arcent homines communiter ab exercitio eorum operum, ut experientia constat: imò regulariter & in plurimum gaudent homines, quod sciant alii, eos exercuisse opera pietatis: per accidens autem aliquando patiuntur eà de causa, & tunc ipsum pati gloriosum est. In Confessione autem oportebat secretum strictissimum imponi: quia in ea non deteguntur bona opera, sed crimina, quorum notitia infamat hominem, & propter quæ pati vel puniri gloriosum non est, sed indecorum. Non est ergo ad rem argumentum, quod ab exemplo petitur adeò dissimili. Ita Eminent.

142.
Contra re-
sponsum
arguitur
Austor.

Sed contrà; in nostro casu confessus non occidetur à sociis, propter crimen confessum; sed propter Confessionem criminis, propter quam pati vel puniri gloriosum est & decorum æquè, atque in simili à Coninck allato. Et aliunde fieri posset, ut mors infligeretur illi sero propter Confessionem, quæ Confessio est, & non præcisè quæ est opus bonum; v. g. si herus nullum aliud opus bonum puniret morte, præter Confessionem.

Quod autem hæc difficultas, & hoc periculum, non arceret servos ab exercitio Confes-

sionis, haud constat experientia; quin immo constat experientia, sæpè homines omittent opera bona, ob solam aliorum obloquutionem, & aliqualem derisionem, quanto magis occurreret ob periculum mortis, aut alterius simili mali?

Est igitur ad rem argumentum, quod ab exemplo petitur adeò simili, quo proinde hæc sententia, saltem speculative, ostenditur probabilis; quamvis contraria sit magis communis, & pro majori reverentia Sacramenti prædicanda; eo semper salvo, ut poenitent venerit animo verè confitendi, & non potius animo iniquo ligandi Confessarium archetypico sigillo, ne audeat fugere, ob metum violandi sigillum; quo casu non tenetur ad secretum, ut patet ex ante dictis, atque hæc intentio ex circumstantiis potest bene deprehendi.

Hinc si poenitens dicat Confessario; Ego volo te occidere, & petat gladium, quem habet apud ipsum depositum, nec velit dare licentiam fugiendi, signum manifestum est, quod non venerit animo verè confitendi, sed potius ligandi Sacerdotem ut fugeret, & ut ita commocionem posset ipsum occidere: & ideo tali casu Sacerdos potest negare gladium & fugere. Immoposito casu, quod venisset animo confitendi, hæc in aliquo casu posset negare gladium & fugere. Similiter si petissem à Petro, ut auferret meam Confessionem, & ipse statim conferretur mihi, se, cum Sacerdos non sit, Confessiones audire, possem in aliquo casu, ob eam Confessionis notitiam, illi non conferri.

Ita insinuat Sanchez lib. 3. de Matrimonio disp. 16. n. 5. ubi respondens ad duos istos casus, sic ait: Ad 4. dic in neutro casu sequi confessionem poenitenti, nec ejus honori præjudicari, aut bono alicui temporali, quod homines æstimant, & esse hujusmodi casus metaphysicos, qui moraliter nunquam accidunt, quare hæc admittamus, posse Confessorem uti Confessionis scientia in iis casibus, ut sibi constet: nullo modo reddi Confessionem odiosam, nec fore, ut ideo ab illa peccatores retrahantur.

Idem in primo casu sentit Arriaga supra n. 28. dicens: Quod se abscondat Sacerdos, non esse actionem, quæ vergat in odium Petri, & in ejus ruborem, vel in diminutionem honoris &c. sed esse potius quasi occultam liberationem ipsius à gravi periculo homicidii.

Consimiliter loquitur de secundo casu. Si, inquit, aliquis, cui ego confiteri soleo, mihi confiteatur, dicatque se non esse Sacerdotem, & non possem illum vitare, nisi inde aliquod dedecus in eum redundaret, non possem illum relinquare; deberem ergo eo casu alteri confiteri secretò, & illi propter formam, vel com-

sola intentione conditionata obtinendi Absolutionem; si est Sacerdos. Quod si tamen ipse solus posset advertere, me ea de causa ad illum non accedere; judico cum Patre Tho. Sanchez n. 5. sine sigilli violatione posse me eum deservere, quia actio hæc non videtur esse odiosa pœnitenti, ideoque nec usus scientiæ Confessionis per illam, reddit difficiliorem Confessionem; immo fortasse ille gaudebit, quod subtraham ipsi occasionem novi peccati, sacrilegii gravissimi committendi, dum me audit. Hæc ille n. 33.

Aliter posset responderi ad primum casum, voluntatem illam occidendi non esse materiam Confessionis, sed peccatum ibi commissum, quod non cadit sub sigillum, ut patet ex antecedentibus: quidni ergo Sacerdos possit negare gladium depositum, & fugere, etiam cum rubore aut alio damno pœnitentis? Et sicut potest fugere, ita etiam postea vocatus poterit non redire propter eandem causam absque ulla violatione sigilli. Ita docet Lugo supra n. 116.

Quantum ad secundum casum, si verum est, quod supra diximus ex Coninck, Sacerdotem posse abstinere à consecratione, cum periculo mortis pœnitentis; quidni etiam posset relinquere fictum Confessarium, etsi inde aliquod dedecus in eum redundaret? Quippe illa derelictio, quæ ob varias causas potest fieri, non magis significat peccatum confessum, quam non consecratio in alio casu.

Et idem, salvo meliori, dici posset de Sacerdote, qui vocatus ad audiendam Confessionem, renuit audire, timens periculum animæ suæ, vel molestias prius expertas in illa Confessione ejusdem pœnitentis; quia etiam illa non auditio fieri potest ob alias causas non pertinentes ad Confessionem præteritam, adeoque tam est signum de se indifferens, quam non consecratio, & per consequens non magis revelativum Confessionis; cur ergo minus liceat unum signum, quam aliud?

Interim communis sententia, à qua non est recedendum in praxi, docet, illam non auditionem esse illicitam, quando vel solus pœnitens, cum aliquo suo dedecore, aut alio damno, posset suspicari, quod à parte rei subest, scilicet eam procedere ex scientia confessionali, v. g. quia prius fuit confessus turpia valde peccata, aut nimis intricata.

Quid ergo, inquis, faciet Confessarius, cognoscens proximum periculum, proprii peccati? Respondetur; petat à Deo confidentiùs auxilium, ad superandum illud periculum, qui non deerit in se sperantibus, & exponentibus se illi periculo propter reverentiam Sacramenti. Et ita fiet, ut jam non censeatur periculum proximum, etiam si alioquin in aliis similibus occasionibus expertus fuisset ruinam.

Atque ut censeatur adhuc proximum, istud tunc, secundum Multorum sententiam (de qua

egimus Disp. præced. Sect. 4. Concl. 10.) solum dicitur jus naturæ vitandum, quando commode vitari potest, id est, quando nulla justa causa subest, exponendi se illi periculo; alioquin existente justâ causâ, non censeatur Confessarius velle peccatum; sed alium effectum bonum, æquè immediatum, v. g. Absolutionem talis personæ, aut certè observationem sigilli Confessionis, quod nullo casu licet violare.

Cæterum putat Lugo supra n. 116. & Alii post ipsum, vix posse fingi casum; in quo propter sigillum obligetur, ut eat ad audiendam Confessionem, in qua scandalum timet; quia vel illud scandalum oritur ab ipsomet Confessario, qui propter suam fragilitatē v. g. tentatur graviter à propria concupiscentia, dum audit talem personam, & tunc nihil facit contra sigillum, ut constat, non eundo ad illam audiendam. Vel scandalum oritur à pœnitente, qui Confessarium provocat ad malum; & nec tunc facit contra sigillum, ut constat, quia provocatio illa ad malum non est sub sigillo, cum non sit peccatum, quod pœnitens confitetur, sed quod committit in ipsa Confessione. Posset alius casus esse, si ex eo, quod pœnitens confitetur plura & extraordinaria peccata carnis, Confessarius sentiat vehementiores carnis stimulos; quam tentationem & periculum non videtur posse explicare postea propter connexionem, quam habet cum peccato pœnitentis. Ita Emin.

Respondeo; si non possit postea explicare, taceat; neque enim tenetur suum peccatum explicare, si non possit sine explicatione peccati pœnitentis, ut infra dicemus. Sed quid hoc ad propositum? Num ideo tenetur audire Confessionem istius pœnitentis; vel idcirco potest se excusare ab auditione? Non capio verbum istud. Hoc dico, facile contingere posse, ut Confessarius peccet auditis turpibus peccatis per delectationem morosam, & tunc queritur, an teneatur cum isto periculo, sive postea possit explicare suum peccatum sive non, an, inquam, teneatur ire ad sedem confessionalem; an verò possit se excusare, saltem quando vel pœnitens, vel alii suspicabuntur, id fieri propter peccata audita in prioribus Confessionibus.

Arriaga supra n. 29. in fine ait: Vix unquam ullus pœnitens suspicatur, se suis peccatis causare Confessario tentationem. De quo ego valde dubito, & ideo puto, ordinariè Confessarios non debere se excusare ab hujusmodi Confessionibus audiendis; ne reddant Confessionem odiosam; maxime quando non est periculum peccati, sed solum molestæ tentationis, quam cum gratia Dei solent superare.

Sed numquid condemnanda multorum praxis, qui sine ullo scrupulo se solent abscondere, ita tamen, ut nemo advertat id fieri, quando vident venientes ad Confessionem aliquos ex his, quos sciunt solere habere graviora peccata, & non adeò bene esse dispositos?

T t 2 Hæc

147. Sententia Lugonis, vix fingi posse casum in quo propter sigillum obligetur quis ad dire Confessionem cum periculo scandalum.

148. Examinatur.

Arriaga

149. Quid dicendum de praxi aliquorum, qui se abscondunt, quando alii quos vident venientes ad Confessionem.

145. Alia responsio ad primum casum.

Responsio ad 2. casum.

146. Quid faciendum Sacerdoti cognoscenti proximum periculum proprii peccati.

Hæc quæstio habet difficultatem in sententia eorum, qui, ut videbimus Concluf. seq. docent, non solum esse illicitum, uti scientiâ Confessionis ad negandum v. g. subdito officium, quando ille suspicatur, id fieri ex ea scientiâ, sed etiam si nullo modo suspicari id possit; quia ex eo solo, quod homines scient, id posse fieri, etiam ipsis inficiis, redditur Confessio odiosa. Ergo videtur hæc praxis illicita; quia si homines scient, illam abscon- sionem licitam esse, averterentur à Confessione.

150.
Sententia
alicujus,

Responderet aliquis, inquit Arriaga supra n. 30. tunc solum esse contra sigillum, uti scientiâ Confessionis, etiam inficio pœnitente, & aliis omnibus, quando ille usus vergit in ejus nocumentum; uti esset, auferre illi officium, mittere eum ad alium locum, ubi non libenter manet &c. Hinc fortasse ad rem nostram dici posset, non esse rem gravem pœnitenti, quod aliquando unus aut alter Confessarius se secre- to subtrahat à Confessione audienda, maxime in locis, ubi alii multi sunt Confessarii. Immo frequentissimè tales, maxime peccatores, quæ- rere solent jam hunc, jam illum Confessarium; pudet enim illos, ad eundem redire cum us- dem peccatis, sine emendatione.

Dixi: *Maximè ubi sunt alii Confessores*; nam si esset unus tantum, in primis, esset valde difficile ita se subtrahere, ut non adverteret pœnitens, unde id proveniret. Secundò, esset in grave damnum ejus pœnitentis, non enim haberet, cui posset confiteri: unde multò mi- nus id liceret unico illius loci Confessario, si simul esset Parochus pœnitentis; diximus enim supra, hunc obligari ad audiendas semper Confessiones subditorum, quando non nimis frequenter veniunt. Hactenus Arriaga.

151.
quam Arri-
aga vocat
valde pro-
babilem,
quando
Confessor
se abscondit
ob metum
lapsus.

Et continuò atexit: Valde probabilis est hæc solutio; & quidem quando Confessarius se abscondit non ob molestiam, sed quia timeat lapsum, non dubitarem ullo modo habere locum; quia cum damnum pœnitentis modo explicato leve sit, & ex altera parte pericu- lum animæ in Confessario sit grave, non video, cur non debeat hoc prævalere.

Accedit; quod non videatur ullus pœni- tens invitus futurus, eò quod suspicetur posse aliquando se subtrahere Confessarium, nullo tamen signo exterius dato, quod id faciat ratione audita Confessionis; subtrahere, in- quam, se, eò quod timeat, ne labatur in pec- catum, audiendo ipsum pœnitentem: supponitur enim hic ita ferè accedere ad Confessio- nem, ut non solum ipse non habeat animum peccandi; sed nec cupiat esse causa, ut alii gra- viter peccent. Hæc ille.

152.
Quid si
Confessor
se abscondat
ad vitan-
dam mole-
stiam.

Major difficultas esse posset, quando Con- fessarius se abscondit solum ad vitandam mole- stiam; hæc enim videtur esse res levis. Et quod dicebatur, id non fore molestum pœni- tenti, quando adsunt alii Confessarii, non est

semper verum: multi enim pœnitentes ad hoc libenter habent certam personam, ut si ei non possint confiteri, omnino à Confessione ab- ineant.

Respondeo tamen, inquit idem Auctor n. 32. hoc esse rarissimum in gravius peccatori- bus, ob quorum Confessiones non audientes, diximus se abscondere cum Confessario. Est ergo semper verum, aversionem, quæ interdum oriri posset à Confessione, nullam esse, nisi in aliquo casu ferè metaphisico, qui pro generali regula non debet attendi; cum, ut jam ostendimus, nulla penitus manifestatio, vel locutio actualis, vi confessionis tunc intercedat, nec quidem cum ipso pœnitente; quandoquidem tunc nullo prorsus modo sciat, abscondisse se Confessarium, multò minus, quod id ex auditione Confessionis oriatur. Hactenus Arriaga.

Quem ego interrogo unum verbum. Cum, sicut dixi, usus scientiæ confessionalis in tali casu non sit ingratus pœnitenti; & aliunde (ut ipse per Lugone docet n. 24.) usus grati, qui non sunt manifestatio criminis, sed solum locutio indirecta cum pœnitente, non sint il- liciti; interrogo, inquam, cur Confessarius non posset se abscondere in casu proposito, etiam vidente pœnitente, & suspicante, id fieri occasione Confessionis audita? Expectabo responsum, & interea proponam aliam quæstionem molestissimam; an liceat usus in- gratus scientiæ confessionalis, saltem inficio pœnitente? Pro responsum erit

CONCLUSIO VIII.

Aliquando licet ex scientia Con- fessionis declinare consortium excommunicati, amovere in- dignum ab officio, negare in- digno suffragium, Sacramen- tum &c. Numquam licet pu- nire in corpore, privare benefi- cio vel officio, ad quod jam ha- bet jus acquisitum &c.

Molestissima quæstio est, ut statim dicitur, utrum liceat uti scientiâ confessionalis exercendo quosdam actus ingratos, id est, qui redundant in aliquod gravamen pœnitentis. Ut autem bene notat Coninck Disp. 9. de Si- gillo n. 59. hæc actiones possunt esse quadroplices.

Primi generis sunt, quæ spectant aliquâ ra- tione ad justitiam vindicativam, utputa pu- nire in corpore, aut privare beneficio vel offi- cio, ad quod jam habet jus acquisitum, &c. Similes.